

**LAUSUNTO EHDOTUKSESTA OIKEUSMINISTERIÖN ASETUKSEKSI
ULOSOTTOVIRASTOJEN TOIMIPAIKOISTA**

124/09/091/2012

Kaupunginhallitus § 173

Oikeusministeriö pyytää lausuntoa ehdotuksesta oikeusministeriön asetukseksi ulosottovirastojen toimipaikoista, lausunto tulee toimittaa 16.5.2012 mennessä.

"Esitys oikeusministeriön asetukseksi ulosottovirastojen toimipaikoista**Nykytila**

Ulosottovirastojen toimipaikoista säädetään 1.1.2008 voimaan tulleella oikeusministeriön päätöksellä 27.9.2007/866. Päätöksen mukaan ulosottovirastoilla ja maakunnanvoudinvirastolla on yhteensä 178 toimipaikkaa, jotka jakautuvat 22 päätoimipaikkaan ja 156 sivutoimipaikkaan. Osa virastojen sivutoimipaikoista toimii ns. päivystystoimipaikkana, jossa ei ole vakituisesti henkilöstöä, ja jossa on mahdollisuus vastaanottaa asiakkaita tiettyinä aikoina tai tarvittaessa.

Ulosoton organisaatiota on uudistettu vuoden 1996 paikallishallintouudistuksesta lähtien vähentämällä ulosotopiirien määrää 231:stä nykyiseen 22:een. Toteutettujen organisaatiouudistusten yhteydessä ei ole selvitetty kattavasti ulosoton toimipaikkaverkon tarpeellisuutta. Vaikka ulosotopiirejä on vuosien saatossa yhdistetty, ovat toimipaikat säilyneet ennallaan. Toisaalta jo toteutettujen organisaatiouudistusten edellytyksenä on ollut toimipaikkojen säilyttäminen ennallaan.

Henkilöstö on jakautunut monissa virastoissa useisiin eri toimipaikkoihin siten, että yksiköt ovat epätarkoituksenmukaisen pieniä ja haavoittuvia. Henkilöstön työskentely hajautetusti hankaloittaa johtamista, toiminnan organisointia ja tarkoituksenmukaista työnjakoa. Liikaksi hajautettu organisaatio ei tue myöskään toiminnan yhtenäisyysvaatimuksia. Kaikissa toimipaikoissa henkilöstölle ei kyetä tarjoamaan turvallisuusvaatimukset täyttävää työympäristöä.

Ulosotto on kehittynyt voimakkaasti. Ulosoton lainsäädäntö ja tietojärjestelmä on uudistettu ja tarve henkilökohtaiseen asiointiin on vähentynyt. Asiointi ulosotossa tapahtuu nykyisin pääsääntöisesti sähköisesti tai puhelimitse. Velallisten varallisuusselvitykset perustuvat pääosin suoraan tietojärjestelmästä saataviin tietoihin.

Nykyinen tiheä toimipaikkaverkko ei vastaa kansalaisten asiointitarvetta eikä ulosottolaitoksen toiminnallisia tarpeita ja on ylimitoitettu suhteessa nykypäivän palveluntarpeeseen.

Esityksen tavoitteet

Ulosottokaaren 1 luvun 12 § 1 momentin mukaan Valtakunnanvoudinviraston tulee erityisesti huolehtia ulosottolaitoksen palvelujen alueellisesta saatavuudesta. Lain esitöiden mukaan viraston tulee huolehtia siitä, että oikeusministeriön asetuksessa määrätyissä toimipaikoissa on saatavilla riittävästi ulosoton palveluja.

Nykyisessä toimipaikkaverkossa ulosoton henkilöstö on jakaantunut epätar koituksenmukaisen pieniin yksiköihin, yhtäältä siitä syystä, että alueellisen palvelun tarve on vähentynyt väestön vähentymisen seurauksena ja toisaalta siitä syystä, että henkilöstön määrä ulosottolaitoksessa on kokonaisuudessaan merkittävästi vähentynyt automaation lisääntyttyä. Esityksen tavoitteena on muodostaa ulosoton toimipaikkaverkko, joka luo nykyistä paremmat edellytykset toiminnanjohtamiselle, yhtenäisyydelle, tehokkuudelle ja turvallisuudelle työympäristöille ja joka takaa palvelujen alueellisen saatavuuden nykyaikaista tarvetta vastaavasti.

Ulosottolaitoksen näkökulmasta olennaista on perinnän tehokkuus. Nykyisin ulosottoviranomainen saa tarvittavat velallisen varallisuustiedot (verotustiedot, muut rekisteröidyt omaisuustiedot, pankkitilitiedot ym.) reaaliaikaisesti ulosoton tietojärjestelmän kautta. Vaikka velallisen maantieteellisellä läheisyydellä ulosottoviranomaiseen ei ole enää perinnän onnistumisen kannalta samanlaista merkitystä kuin aiemmin, on paikallistuntemuksella ja suullisella menettelyllä edelleen kuitenkin merkitystä tuloksellisessa ulosottomenettelyssä. Tarve tavata asiakkaita perustuu suoraan ulosottokaaren, jonka 3 luvun 57 §:ssä säädetään ulosottomiehen velvollisuudesta toimittaa ulosottoselvitys.

Yhteydenotot viranomaisen ja velallisen välillä tapahtuvat pääsääntöisesti postin tai puhelimen välityksellä. Tarvittaessa henkilökohtaiset tapaamiset tapahtuvat yleensä ennalta sovitussa paikassa ja ennalta sovitusti. Tässä esityksessä on lähdetty siitä, että satunnaisen asioinnin ulosottoviranomaisen luona tulee olla mahdollista. Tarvittaessa asiointi voidaan hoitaa siten, että kihlakunnanulosottomies matkustaa tapaamaan velallista ennalta sovittuun paikkaan, esimerkiksi yhteispalvelupisteen toimitilaan.

Velkojien asioinnin kannalta ulosoton toimipaikkaverkolla ei ole merkitystä, koska velkojilla on ulosottomenettelyssä harvoin tarvetta tavata ulosottoviranomaisia. Sähköisen asioinnin merkitys velkojien ja ulosoton välisessä kanssakäymisessä on kasvava. Sähköistä asiointia on laajennettu viimeksi kesäkuun 2011 alussa, jolloin ulosoton sähköinen hakeminen internetin kautta on tullut mahdolliseksi.

Esityksellä saavutettavat välittömät taloudelliset säästöt eivät tulisi olemaan merkittäviä.

Arviointikriteerit

Toimipaikkojen säilyttämisen tai niistä luopumisen perusteita on arvioitu tässä esityksessä seuraavin kriteerein:

1. Palveluntarve

- a. Väestökehitys
- b. Asiakaskäynnit
- c. Ruotsinkieliset palvelut

2. Maantieteelliset etäisyydet

3. Julkiset liikenneyhteydet

Alueellista palveluntarvetta ei ole voitu peilata toimialueen velallismääriin, koska tilastoja velallismääristä ei ole saatavilla toimipaikkakohtaisesti. Tästä syystä asiakaspalvelun tarvetta on arvioitu toimipaikan vastuualueeseen kuuluvien kuntien väestökehityksellä viimeisten kymmenen vuoden aikana. Lisäksi alueen palveluntarvetta on arvioitu vuonna 2008 toteutetun asiakaskäyntiselvityksen perusteella. Selvityksessä ulosottovirastot kartoittivat asiakaskäyntien määrän ja laadun toimipaikoissaan kolmen kuukauden aikana keväällä 2008.

Ruotsinkielisten palvelujen saatavuus on otettu huomioon toimialueilla, joissa on kaksikielisiä tai ruotsinkielisiä kuntia. Säilytettävien toimipaikkojen edellytyksiin tarjota ulosoton palveluja ruotsinkielellä on kiinnitetty erityisesti huomiota.

Toimipaikan vastuualueeseen kuuluvien kuntien *maantieteellinen etäisyys* ja *julkiset liikenneyhteydet* lähinnä sijaitseviin säilytettäväksi ehdotettuihin toimipaikkoihin on otettu huomioon asiointimahdollisuuksia arvioitaessa. Ehdotetun toimipaikkaverkon asiointietäisyydet on pyritty mitoittamaan sellaisiksi, että satunnainen asioiminen ulosottovirastossa ei olisi asiakkaiden kannalta kohtuuttoman hankalaa. Pisimmät välimatkat kohdistuisivat alueille, joissa palvelun tarve on arvioitu vähäisimmäksi,

Pitkistä matkoista ja huonoista liikenneyhteyksistä huolimatta osasta toimipaikoista on esitetty luovuttavaksi, jos palveluntarve alueella on arvioitu niin vähäiseksi, ettei pysyvän toimipaikan säilyttäminen ole toiminnallisesti tai taloudellisesti mielekäästä.

Esitys

Pirkanmaan ulosottovirasto

Viraston toimialueella on 20 kuntaa, joissa oli vuoden 2010 lopussa yhteensä 460 105 asukasta. Alueen asukasmäärä on kasvanut viimeisten kymmenen vuoden aikana noin 10 %. Väestökehitys on kasvava 11 kunnan osalta

ja vähenevä 9 kunnan osalta. Eniten ovat kasvaneet Pirkanmaan seutukuntaan kuuluvat Pirkkala, Lempäälä, Vesilahti, Ylöjärvi ja Kangasala. Toimi-alueen kaikki kunnat ovat suomenkielisiä.

Virastolla on tällä hetkellä 15 toimipaikkaa. Tampere (päätoimipaikka), Akaa, Hämeenkyrö, Ikaalinen, Kangasala, Lempäälä, Mänttä, Nokia, Orivesi, Parkano, Ruovesi, Urjala, Valkeakoski, Virrat ja Ylöjärvi. Tampereella työskentelee 60 viranhaltijaa, Nokialla 21, Kangasalla 10, Valkeakoskella 10, Ikaalisissa 5 ja Mäntässä 5 viranhaltijaa. Muissa toimipaikoissa ei ole pysyvästi henkilöstöä, vaan niissä vastaanotetaan asiakkaita päivystysluonteisesti tai erikseen sovittaessa.

Akaan toimipaikasta esitetään luovuttavaksi. Akaan toimipaikassa ei työskentele vakinaista henkilökuntaa, vaan siellä vastaanotetaan asiakkaita päivystysluonteisesti. Akaan toimipisteessä asioivat Akaan ja Urjalan kunnan alueella asuvat ulosottovelalliset. Toimipaikassa asioivien velallisten asiat ja asiakaspalvelu voidaan hoitaa hyvin Valkeakosken tai Tampereen toimipaikoista käsin ottaen huomioon vain noin 21 kilometrin etäisyys Valkeakoskelle ja noin 43 kilometrin etäisyys Tampereelle. Julkiset liikenneyhteydet Akaalta sekä Valkeakoskelle että Tampereen suuntaan ovat toimivat.

Hämeenkyrön toimipaikasta esitetään luovuttavaksi. Toimipaikan toimitiloista on jo luovuttu tilan vähäisen käyttöasteen vuoksi. Etäisyys Ikaalisiin on vain noin 18 kilometriä ja julkiset liikenneyhteydet Hämeenkyröstä Ikaalisiin ovat hyvät. Alueen palveluntarve ei edellytä toimipaikan säilyttämistä vaan ulosottopalvelujen saatavuudesta voitaisiin jatkossa huolehtia Ikaalisista käsin.

Kangasalan toimipaikka esitetään säilytettäväksi toistaiseksi. Kangasalla työskentelee yhteensä kymmenen viranhaltijaa, yksi kihlakunnanvouti, neljä kihlakunnanulosottomiestä ja viisi toimisto sihteeriä ja sieltä käsin hoidetaan Kangasalan, Oriveden, Juupajoen ja Pälkäneen ulosottovelallisten asioita. Alueen väestöpohjasta noin 60 prosenttia asuu Kangasalla. Toiminnalliset syyt puoltaisivat toimipaikasta luopumista ja lyhyet etäisyydet sekä hyvät tai kohtuulliset julkiset liikenneyhteydet huomioon ottaen alueen ulosottopalvelujen saatavuudesta voitaisiin hyvin huolehtia Tampereelta käsin. Kangasala on henkilöstömäärältään suhteellisen suuri yksikkö, jonka sijoittaminen Tampereen toimipaikkaan edellyttää mittavia toimitilajärjestelyjä. Vaihtoehtoja henkilökunnan sijoittamiseksi on selvitetty, mutta toiminnallisesti tarkoituksenmukaista kohtuullisilla kustannuksilla toteutettavissa olevaa tilaratkaisua ei ole vielä löytynyt. Muutoksen vaatimia toimitilajärjestelyjä ei arvioida olevan mahdollista toteuttaa esitetyn siirtymäajan puitteissa.

Nokian toimipaikka esitetään säilytettäväksi toistaiseksi. Nokialla työskentelee yhteensä 21 viranhaltijaa, yksi kihlakunnanvouti, yhdeksän kihlakunnanulosottomiestä ja 11 toimistohenkilöä. Nokian toimipaikan toiminta-alueena on Nokia, Ylöjärvi (pl. entinen Kurun kunta), Pirkkala, Vesilahti ja Lempäälä. Toimipaikasta hoidettavan alueen väestöpohja on kasvava. Toi-

minnallisia tai palvelun saatavuuteen liittyviä perusteita toimipaikan säilyttämiseen ei ole ottaen huomioon, että Nokian ja Tampereen etäisyys on vain noin 18 kilometriä ja julkiset liikenneyhteydet toimialueelta Tampereen suuntaan ovat erinomaiset. Nokia on henkilöstömäärältään suuri yksikkö, jonka sijoittaminen Tampereen toimipaikkaan edellyttää mittavia toimitilajärjestelyjä. Sijoittamisvaihtoehtoja on selvitetty, mutta toiminnallisesti taroituksenmukaista kohtuullisilla kustannuksilla toteutettavissa olevaa tilaratkaisua ei ole vielä löytenyt. Muutoksen vaatimia toimitilajärjestelyjä ei arvioida olevan mahdollista toteuttaa esitetyn siirtymäajan puitteissa.

Oriveden toimipaikasta esitetään luovuttavaksi. Toimipaikassa ei työskentele vakinaisesti viranhaltijoita vaan siellä vastaanotetaan asiakkaita päivystysluonteisesti. Vaikka Oriveden kaupungin väkiluku on viimeisen kymmenen vuoden hieman noussut, alueen väestöpohjaan suhteutettuna palveluntarve on vähäinen. Oriveden ja Tampereen välimatka on noin 40 kilometriä ja Oriveden ja Mänttä-Vilppulan välimatka noin 48 kilometriä ja julkiset liikenneyhteydet varsinkin Tampereen suuntaan ovat kohtuullisen hyvät. Alueella asuvien ulosottovelallisten asioista ja asiakaspalvelusta voitaisiin huolehtia asianmukaisesti Tampereen ja Mänttä-Vilppulan toimipaikoista käsin.

Parkanon toimipaikasta esitetään luovuttavaksi. Toimipaikassa ei ole vakituisesti henkilökuntaa vaan siellä vastaanotetaan asiakkaita vain erikseen sovittaessa. Etäisyys Parkanosta Ikaalisiin on noin 36 kilometriä ja julkiset liikenneyhteydet Parkanon ja Ikaalisten välillä ovat välttävät. Alueen pienen väestöpohjan ja vähäisten asiakaskäyntien määrän perusteella alueen palveluiden tarve ei edellytä toimipaikan säilyttämistä.

Ruoveden toimipaikasta esitetään luovuttavaksi. Toimipaikassa ei ole vakituisesti henkilökuntaa vaan se toimii tällä hetkellä päivystysluonteisesti. Ruoveden väkiluku on viimeisen kymmenen vuoden seuranta jaksolla laskenut ja asiakaskäyntien määrä toimipaikassa oli seurantajakson aikana vähäinen. Etäisyys lähimpään säilytettäväksi esitettyyn Mänttä-Vilppulan toimipaikkaan on noin 45 kilometriä. Vaikka julkiset liikenneyhteydet Ruovedeltä ovat heikot, alueen palveluntarve on niin vähäinen, ettei pysyvän toimipaikan säilyttäminen ole perusteltua. Alueen ulosottopalveluista voitaisiin jatkossa huolehtia Mänttä-Vilppulan toimipaikasta käsin.

Urjalan toimipaikasta esitetään luovuttavaksi. Toimipaikassa ei työskentele vakituisesti henkilökuntaa vaan siellä käydään päivystysluonteisesti. Kunnan väestökehitys on viimeisten kymmenen vuoden aikana ollut laskeva. Urjalan ja Valkeakosken välimatka on noin 41 kilometriä ja Urjalan ja Tampereen välimatka noin 53 kilometriä. Julkiset liikenneyhteydet Urjalasta lähitoimipaikkoihin ovat välttävät, Alueen palvelujen tarve on tehdyn tutkimuksen perusteella niin vähäinen, että toimipaikan säilyttämiselle ei ole perusteita. Ulosottopalveluista voitaisiin jatkossa huolehtia asianmukaisesti Valkeakosken tai Tampereen toimipaikoista käsin.

Virtain toimipaikasta esitetään luovuttavaksi. Toimipaikan toimitiloista on

jo luovuttu sen vähäisen käyttöasteen vuoksi. V irtain väestökehitys on viimeisen kymmenen vuoden seurantajaksolla ollut laskeva. Vaikka matka Virtain toimipaikasta lähimpään säilytettävään toimipaikkaan Mänttä- Vilppulaan on noin 70 kilometriä ja julkiset liikenneyhteydet ovat heikot, on alueen palveluntarve kuitenkin niin vähäinen, ettei pysyvän toimipaikan säilyttämiselle ole perusteita. Alueen ulosottopalvelujen saatavuudesta voitaisiin huolehtia jatkossa Mänttä-Vilppulan toimipaikasta käsin.

Lempäälän ja Ylöjärven toimipaikoista esitetään luovuttavaksi. Toimipaikoissa ei työskentele vakituisesti henkilökuntaa vaan niissä vastaanotetaan asiakkaita erikseen sovittaessa. Vaikka Lempäälä ja Ylöjärvi ovat kasvukeskuksia, ei toiminnallista tarvetta toimipaikkojen säilyttämiselle ole kuitenkaan esitettävissä. Etäisyydet Tampereen päätoimipaikkaan ovat lyhyet ja julkiset liikenneyhteydet erinomaiset. Toimipaikkojen käyttö aste on ollut tehdyn tutkimuksen perusteella erittäin vähäinen. Toimipaikkojen kuntien velallisten asiakaspalvelusta voitaisiin jatkossa huolehtia hyvin Tampereelta käsin.

Esitetyillä muutoksilla ei ole henkilö vaikutuksia.

Pirkanmaan ulosottovirasto toimisi jatkossa Tampereen päätoimipaikassa ja Ikaalisten, Kangasalan, Mänttä-Vilppulan, Nokian ja Valkeakosken sivutoimipaikoissa.

Henkilöstövaikutukset

Esitetty muutos koskisi kokonaisuudessaan 119 virkamiestä, joista kaikille varattaisiin tilaisuus siirtyä työskentelemään saman ulosottoviraston muissa toimipaikoissa. Pisimmillään yksittäisen virkamiehen työmatka pidentyisi noin 100 kilometriä yhteen suuntaan. Valtaosa esitetyistä muutoksista aiheutuvista työmatkapidennyksistä jäisi kuitenkin kohtuullisen vähäiseksi.

Muutoksen kohteeksi joutuvan henkilöstön asemaan sovellettaisiin valtiovarainministeriön päätöksiä henkilöstön asemasta muutostilanteissa sekä oikeusministeriön henkilöstöpoliittisia periaatteita muutostilanteissa. Muun muassa muutoksesta aiheutuvat työmatkapidennykset korvattaisiin henkilöstölle oikeusministeriön päätöksen mukaisesti.

Esitetty siirtymäaika mahdollistaisi hallitun henkilöstömuutosten toimeenpanon ja vähentäisi todennäköisesti muutoksen kohteeksi joutuvien virkamiesten määrää mahdollisten eläkkeelle jäämisten johdosta.

Muutoksen edellyttämiin virkasiirtoihin sovelletaan virkamieslain ja -asetuksen säännöksiä. Ulosottovirastojen virat ovat viraston yhteisiä ja siten siirrettävissä ilman asianomaisen viranhaltijan suostumusta. Virkojen siirtämisiin voidaan ryhtyä heti asetuksen voimaan tultua.

Taloudelliset vaikutukset

Esitetyistä muutoksista saavutettavat taloudelliset säästöt muodostuisivat säästyneistä toimitilojen vuokra-, sähkö- ja siivouskustannuksista. Toisaalta henkilöstön sijoittaminen säilytettäviin toimipaikkoihin edellyttää vastaavia toimitilakustannuksia niissä. Nettosäästöt olisivat vuositasolla siirtymäajan jälkeen arviolta noin 630 000 euroa.

Kustannuksia lisäisivät henkilöstölle kahden vuoden ajan mahdollisesti maksettavat kompensatiot' työ matkojen pidentymisen vuoksi. Kustannusvaikutus olisi arviolta noin 88 000 euroa vuodessa (ks. liite 1). Toimipaikkaverkon harventaminen saattaa merkitä jossain määrin virkamatkoista aiheutuvien kustannusten kasvua, koska virkamiesten matkat asiakastapaamiisiin pidentyisivät. Toisaalta virkamatkojen ja niistä aiheutuvien kustannusten voidaan olettaa jossain määrin myös vähenevän, koska keskitetyimmässä organisaatiossa tarve toimipaikkojen välisiin kokous- ja palaverimatkoihin sekä käynteihin sivutoimipaikoissa vähenee.

Lisäksi kertaluonteisia menoja aiheutuisi toimitilojen muuttokustannuksista sekä välttämättömistä kaluste- ja ATK-hankinnoista.

Toimivalta

Ulosottokaaren 1 luvun 11 § 3 momentti Valmistelu

Esitys on valmisteltu Valtakunnanvoudinvirastossa virkatyönä.

Voimaantulo ja siirtymäajat

Asetus ehdotetaan tulevaksi voimaan viimeistään syksyllä 2012.

Tarvittavien toimitilajärjestelyjen ja henkilöstömuutosten hallitun toimeenpanon vuoksi esitetään siirtymäaikaan asetuksen voimaan tulosta lukien. Ulosottovirastojen on järjestettävä toimipaikkansa asetuksen mukaisesti joulukuun 31 päivään 2014 mennessä. Siirtymäajan kuluessa kaikkien lakkautettavien toimipaikkojen toimitilojen vuokrasopimukset irtisanottaisiin ja toiminnot sekä henkilöstö siirrettäisiin kokonaisuudessaan asetuksessa mainittuihin ulosoton toimipaikkoihin."

Kaupunginjohtajan ehdotus: Oriveden kaupunki esittää lausuntonaan seuraavaa:

Oriveden toimipaikkaa ei tule lakkauttaa seuraaviin perusteluihin viitaten:

- Asiakkaiden mahdollisuus käyttää palveluja ja saada henkilökohtaista neuvontaa heikkenevät suunnitteilla olevan toimipisteen lakkauttamisen johdosta, minkä johdosta asiakkaan oikeusturva heikkenee. Todetaan, että ulosottokaaren mukaan (UK 1:20) ulosottomiehellä on neuvontavelvollisuus.

- Oriveden kuntalaisille pisimmillään asiointimatka voi nousta yli 80 kilometriin (esittelijän kokouksessa tekemä lisäys).

- Paikallistuntemuksella ja suullisella menettelyllä on merkitystä tuloksellisessa ulosottomenettelyssä. Mikäli ulosottomies ei tunne aluetta eikä asukas pohjaa on perintä luonteeltaan teknisluonteista.

- Orivedellä on erinomaiset toimitilat palvelulle ja samoissa tiloissa toimii myös poliisin palvelupiste. Kuntalaisten kannalta on tärkeää, että valtion palveluja on saatavilla paikkakunnalta lähipalveluina.

Päätös: Ehdotus hyväksyttiin.

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta kirjoitetun otteen oikeaksi todistaa:

Orivedellä 11.5.2012

Helena Lappi
pöytäkirjanpitäjä

Jakelu Oikeusministeriö
kaupungin johtoryhmä
Pirkanmaan ulosottovirasto, Oriveden toimipaikka